

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 6 czerwca 2011 r.

**Pan Dariusz Skirko
Nadleśniczy
Nadleśnictwa Browsk**

LBI-4101-19-01/2010
P/10/148

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Nadleśnictwie Browsk („Nadleśnictwie”) kontrolę w zakresie zarządzania lasami i gospodarowania mieniem Skarbu Państwa w latach 2008-2010 (do 30 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole, którego podpisania odmówiono 13 maja 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Nadleśniczemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Nadleśnictwa w zakresie objętym kontrolą. Podstawą pozytywnej oceny było prawidłowe gospodarowanie zarządzanymi nieruchomościami Skarbu Państwa, racjonalna gospodarka leśna i prawidłowa realizacja zadań z zakresu edukacji leśnej w ramach Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Białowieska” („LKP”). Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- naruszeniu art. 148 i art. 46 ust. 1a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych², poprzez przyjęcie zabezpieczenia należytego wykonania czterech umów w formie nieprzewidzianej w tej ustawie i zwrócenie innemu wykonawcy wadium przed wniesieniem takiego zabezpieczenia,
- naruszeniu warunków specyfikacji istotnych warunków zamówienia („siwz”) poprzez zawarcie siedmiu umów na pozyskanie drewna przed wniesieniem przez wykonawców zabezpieczenia należytego wykonania tych umów,
- nienaliczeniu kary umownej podmiotowi, który nie odebrał części zakupionego drewna,

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz.759 ze zm., zwanej dalej „Prawem zamówień publicznych”.

- niepodjęciu działań w celu pobrania ekwiwalentu za bezprawne pozyskanie zwierzyny w obwodach łowieckich nr 99, 101 i 110.

1. Nadleśnictwo, na 30 września 2010 r., zarządzało gruntami Skarbu Państwa o łącznej powierzchni 20.418 ha (19.881 ha lasów i 537 ha gruntów nieleśnych) oraz 27 budynkami z 34 lokalami mieszkalnymi. W porównaniu do stanu ze stycznia 2008 roku, powierzchnia zarządzanych lasów wzrosła o 5,68 ha, a gruntów nieleśnych zmniejszyła się o 6,08 ha, głównie w wyniku zmian w ewidencji gruntów wprowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Hajnówce.

Nadleśnictwo prawidłowo gospodarowało zarządzanymi nieruchomościami. Na 30 września 2010 r. dziewięć lokali udostępniono nieodpłatnie na mieszkania funkcyjne dla osób uprawnionych, 21 wynajęto lub wdzierżawiono na zasadach ogólnych (w tym cztery pracownikom Nadleśnictwa, którzy z dniem 30 czerwca 2010 r. utracili prawo do bezpłatnego mieszkania), dwa przeznaczono na kancelarie leśniczych, a kolejne dwa pozostawały niewykorzystane (jeden ze względu na zły stan techniczny, a drugi z powodu wakatu na stanowisku nadleśniczego). Zarządzane grunty o pow. 93,97 ha udostępniono 64 umowami osobom trzecim odpłatnie i w jednym przypadku nieodpłatnie (0,43 ha gruntu pod pasiekę, przekazanego na podstawie art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 28 września 1998 r. o lasach³), w tym w 30 sprawach analizowanych przez NIK na cele zgodne z klasyfikacją określoną w planie urządzenia lasu na lata 2002-2011. W sprawach tych:

- w jednym przypadku, zgodnie z umową, zwaloryzowano stawkę czynszu,
- w 19 sprawach, w których w latach 2007-2008 pobierany czynsz przewyższał koszty utrzymania gruntów, nie korzystano z przewidzianej w umowach możliwości waloryzacji stawek czynszu,
- w ośmiu umowach zawartych na okresy dwuletnie, nie wprowadzano zapisów o waloryzacji stawek czynszu, gdyż pobierany czynsz zabezpieczał interes Skarbu Państwa,
- w przypadku umowy dzierżawy 0,02 ha gruntu pod urządzenia telefonii komórkowej, obligatoryjnej waloryzacji stawki czynszu za lata 2008-2010 (o średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych za rok poprzedni) dokonano w trakcie kontroli NIK, uzyskując z tego tytułu 2.699 zł.

2. Nadleśnictwo prowadziło zgodną z planem urządzenia lasu na lata 2002-2011 gospodarke leśną na terenach objętych oględzinami NIK (w 10 pododdziałach, z których w okresie

---

³ Dz.U. z 2011 r., Nr 12, poz. 59.

objętym kontrolą pozyskano największe ilości drewna - od 634 m³ do 1.607 m³, łącznie 10.124 m³). Na terenach tych dokonano trzebieży, rębni złożonych i nasadzeń drzewostanu po rębni, przewidzianych w planie urządzenia lasu.

W latach 2008-2010 (do 30 września) Nadleśnictwo pozyskało 63.851 m³, 68.911 m³ i 42.831 m³ drewna (grubizny i drobnicy), co stanowiło 26,8% wielkości określonej w planie urządzenia lasu oraz 103,1%, 102,2% i 68,8% masy drewna przewidzianej w rocznych planach finansowo-gospodarczych na te lata. Wyboru wykonawców usług leśnych na pozyskanie drewna dokonano w przetargach nieograniczonych, ogłoszonych i przeprowadzonych na zasadach określonych w Prawie zamówień publicznych. Na etapie podpisywania 11 z 19 umów z wykonawcami tych usług, naruszono przepisy tej ustawy lub warunki określone w siwz:

- w przypadku czterech umów o łącznej wartości 1.085,2 tys. zł zabezpieczenie należytego ich wykonania przyjęto w formie nieprzewidzianej w art. 148 Prawa zamówień publicznych, tj. polis odpowiedzialności cywilnej. W trakcie kontroli NIK wykonawcy wnieśli prawidłowe zabezpieczenie wpłacając na rachunek Nadleśnictwa 32,6 tys. zł,
- siedem umów na łącznie 3.521,2 tys. zł zawarto na jeden do 16 dni przed otrzymaniem zabezpieczenia należytego ich wykonania, zamiast - stosownie do pkt 14 siwz - po uzyskaniu zabezpieczenia.

W przypadku umowy na wykonanie (za 761,1 tys. zł) robót przystosowujących budynek Nadleśnictwa na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej, wbrew przepisom art. 46 ust. 1a Prawa zamówień publicznych, 10.000 zł wadium zwrócono wykonawcy przed, zamiast po podpisaniu umowy.

3. Sprzedaż drewna, w latach 2008-2010 (do 30 września), odbywała się na podstawie 427 umów zawartych przez Nadleśnictwo, Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych („DGLP”) lub Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych („RDLP”). Sprzedano 164.078 m³ grubizny o wartości 22.535,5 tys. zł, w tym 77.645 m³ drewna na rynku reglamentowanym i 86.433 m³ drewna na „rynku pozostałym”.

W objętych analizą 15 umowach sprzedaży 58.004 m³ drewna, właściwie zabezpieczono interes Skarbu Państwa:

- zastosowano przedpłaty i gwarancje bankowe na sprzedawane drewno, określono terminy i warunki odbioru drewna oraz wysokość kar umownych. W lutym 2010 roku Nadleśnictwo wyegzekwowało od odbiorcy 4.759 zł kary umownej z tytułu nieodebrania 555,45 m³, tj. 6,6% drewna (obowiązek naliczenia kary innemu odbiorcy, który odebrał 81% drewna ciążył na RDLP), zaniechało natomiast naliczenia

- obligatoryjnej w świetle umowy z 20 grudnia 2007 r. - kary 21.609 zł przedsiębiorcy, który nie odebrał 1.262,57 m³, tj. 44,2% zamówionego drewna. Powodem takiej decyzji były ustalenia poczynione na spotkaniach w RDLP (od 16 do 30 maja 2008 r.), na których - z powodu trudnej sytuacji na rynku drzewnym - dopuszczono niestosowanie sankcji wobec kontrahentów rezygnujących z odbioru drewna. W świetle decyzji nr 12b Dyrektora RDLP z 18 czerwca 2008 r., odbiorcy „mogą zrezygnować z zakupu drewna bez konsekwencji naliczania kar umownych o ile będzie to zgodne z zapisami w zawartych umowach”,
- postanowienia umów w zakresie ilości, sortymentu i cen były zgodne z rozstrzygnięciami przetargów/aukcji internetowych prowadzonych na Portalu Leśno-Drzewnym, aukcjach internetowych i systemowych. Od 16 czerwca 2008 r. do 30 czerwca 2009 r., sześciu odbiorcom (z 15 analizowanych), którzy na Portalu Leśno-Drzewnym lub na aukcjach zakupili drewno o rodzajach sortymentów ustalonych przez RDLP, Nadleśnictwo udzieliło rabatów w łącznej wysokości 92.125 zł, na zasadach i w wysokości określonej przez DGLP i Dyrektora RDLP.
4. Gospodarka łowiecka na terenie Nadleśnictwa była prowadzona w sześciu obwodach łowieckich (trzech leśnych⁴ nr 99, 101 i 110 wchodzących w skład Ośrodka Hodowli Zwierzyny /"OHZ"/ i trzech polnych nr 92, 100 i 102 wydzierzawionych kołom łowieckim), na podstawie wieloletniego planu hodowlanego oraz rocznych planów łowieckich, o których mowa w art. 8 ust. 3 i 3a ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie⁵ (dalej zwanej „Prawem łowieckim”). Roczne plany łowieckie - zatwierdzane przez Nadleśniczego - sporządzono ze szczegółowością określoną w § 3 ust. 1 pkt 4 lit. h rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 listopada 2007 r.⁶ Pozyskanie zwierzyny w sezonach gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010⁷ mieściło się w wielkościach określonych w rocznych planach łowieckich, z wyjątkiem przekroczeń w grupach wiekowych zwierząt:
- w obwodzie polnym nr 92, w sezonach gospodarczych 2008/2009 i 2009/2010 odstrzelono po jednym warchlaku dzika więcej niż przewidywał plan,

---

⁴ Zgodnie z art. 24 Prawa łowieckiego, obwód łowiecki leśny to obszar, w którym grunty leśne zajmują co najmniej 40% powierzchni obszaru, a obwód polny, w którym grunty leśne zajmują do 40% ogólnej powierzchni obszaru.

⁵ Dz.U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.

⁶ w sprawie rocznych planów łowieckich i wieloletnich planów hodowlanych (Dz. U. Nr 221, poz. 1646), zwanego dalej „rozporządzeniem z 13 listopada 2007 r.”

⁷ Rok gospodarczy trwa od 1 kwietnia do 31 marca roku następnego.

- w obwodzie leśnym nr 99 ponad plan pozyskano: w sezonie 2008/2009 15 dzików przelatków, cztery dziki z grupy „pozostałe” i kozła sarny w II klasy wieku, a w sezonie 2009/2010 dzika z grupy „pozostałe”,
- w obwodach leśnych nr 101 i nr 110, w sezonie 2008/2009 odstrzelono - odpowiednio - o 10 i 18 dzików przelatków więcej niż określał plan łowiecki.

Przekroczeń tych w Nadleśnictwie nie traktowano jako bezprawne pozyskanie zwierzyny. W ocenie NIK, pozyskanie zwierzyny z przekroczeniem planów łowieckich było niezgodne z art. 8 ust. 3 Prawa łowieckiego, w związku z § 3 ust. 1 pkt 4 lit. h rozporządzenia z 13 listopada 2007 r. W przypadku obwodów łowieckich leśnych nr 99, 101 i 110 zarządzanych przez Nadleśnictwo, do obowiązków nadleśniczego - stosownie do § 3 ust. 2 i § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r.⁸ - należało zagospodarowanie zwierzyny bezprawnie pozyskanej i pobranie środków pochodzących ze sprzedaży jej tuszy oraz pobranie ekwiwalentu pieniężnego, w wysokości określonej w § 2 ust. 1 tego rozporządzenia (2.300 zł za dzika i 2.000 zł za sarnę). Zasadnym w ocenie NIK było także powiadomienie Wojewody Podlaskiego o przypadkach pozyskania zwierzyny z przekroczeniem planów w obwodzie łowieckim polnym nr 92.

W latach 2008-2010 (do 30 września) Nadleśnictwo zorganizowało 49 polowań dla myśliwych cudzoziemców. Analiza dokumentacji 11 polowań wykazała, że przestrzegano wytycznych Dyrektora RDLP⁹:

- pozyskane w trakcie tych polowań trofea (pięć poroży jelenia szlachetnego, w tym cztery zakwalifikowane na ocenie wstępnej jako medalowe) przekazano myśliwym po ocenie odstrzałów (co do ich zgodności z zasadami selekcji osobniczej) i po wstępnej wycenie¹⁰,
- w trzech (z 11 analizowanych) sprawach, członkami komisji oceniającej zgodność odstrzału z zasadami selekcji osobniczej byli podprowadzający, odpowiedzialni - w myśl wytycznych dyrektora RDLP¹¹ - za dokonywanie przez myśliwych cudzoziemców odstrzału zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami. Zdaniem

⁸ w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej (Dz. U. Nr 116, poz. 981), zwanego dalej „rozporządzeniem z 21 czerwca 2005 r.”

⁹ Wytyczne w sprawie sprzedaży i organizacji polowań dla myśliwych cudzoziemców, wprowadzone zarządzeniami Dyrektora RDLP nr 10/97 z 25 czerwca 1997 r., Nr 5/08 z 27 lutego 2008 r., Nr 12/09 z 4 maja 2009 r.

¹⁰ Zgodnie z pkt 13 części I wytycznych, trofeum (po wpisaniu do protokołu) staje się własnością cudzoziemca, który dokonał odstrzału, z wyjątkiem trofeum rekordowego, będącego własnością organizatora (nadleśnictwa, koła).

¹¹ Zgodnie z pkt. 10 części I wytycznych.

NIK, udział w pracach komisji podprowadzających może negatywnie wpływać na ich obiektywność i bezstronność przy ocenie odstrzałów.

5. W latach 2008-2009 sytuacja finansowa Nadleśnictwa uległa poprawie. W okresie tym zysk netto wzrósł z 151,4 tys. zł do 257,3 tys. zł (o 69,9 %), przy spadku przychodów ogółem z 9.061,2 tys. zł do 8.570,7 tys. zł (o 5,4%), w tym głównie, z 8.689,3 tys. zł do 8.318,7 tys. zł (o 4,3%) przychodów ze sprzedaży drewna i produktów ubocznych lasu. Koszty ogółem w tym okresie zmniejszyły się z 8.889,0 tys. zł do 8.300,9 tys. zł, tj. o 6,6%.

W latach 2008-2010 (do 30 września) Nadleśnictwo otrzymało ze źródeł zewnętrznych 85,7 tys. zł i 8,3 tys. EUR. Środki wykorzystano głównie na: realizację projektów „Kraina Żubra - Ochrona Żubra w Puszczy Białowieskiej” i „Ochrona Orlika”, refundację kosztów ochrony gatunkowej zwierząt i roślin oraz opracowanie planów zalesień gruntów rolnych. Analiza wykazała, że Nadleśnictwo prawidłowo rozliczyło 319,9 tys. zł dotacji otrzymanej (w październiku 2010 roku) z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, na realizację zadania pn. „Rozwój bazy lokalowej służącej edukacji ekologicznej”.

6. NIK pozytywnie ocenia działalność edukacyjną, realizowaną w ramach programu gospodarczo-ochronnego LKP. Prowadzono lekcje edukacyjne i terenowe oraz wycieczki z przewodnikiem. Organizowano spotkania leśników w szkołach i przedszkolach, konkursy oraz imprezy okolicznościowe. Przy udziale środków z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej realizowano przedsięwzięcie polegające na przystosowaniu nieużytkowanego budynku Nadleśnictwa na ośrodek edukacji ekologicznej (planowane zakończenie 31 marca 2011 r.). Do 30 września 2010 r. prawidłowo rozliczono 319.854 zł z 495.584 zł przyznanych środków z NFOŚiGW.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) egzekwowanie od wykonawców wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umów w formie przewidzianej w art. 148 Prawa zamówień publicznych i w terminach ustalonych w siwz,
- 2) zwracanie wykonawcom wadium po zawarciu z nimi umów, zgodnie z art. 46 ust. 1a Prawa zamówień publicznych,
- 3) egzekwowanie kar przewidzianych w umowach sprzedaży drewna,

- 4) podjęcie działań określonych w przepisach § 3 ust. 2 i § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r., dotyczących pozyskania zwierzyny z przekroczeniem planów łowieckich w grupach wiekowych zwierząt,
- 5) rozważenie zasadności dokonywania oceny zgodności odstrzału z zasadami selekcji osobniczej przez osoby biorące udział w ocenianym polowaniu.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Nadleśniczego, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
w Białymstoku
Barbara Chilińska